

ANALIZA NESREČ IN REŠEVALNEGA DELA V GORAH LETA 1996

Analysis of Accidents and Rescue Work in the Mountains in 1996

Pavle Podobnik* UDK 614.8:796.52(497.4)

Povzetek

Gorska reševalna služba Slovenije (GRS) je v letu 1996 opravila 12 034 reševalnih ur; sodelovalo je 455 reševalcev s 17 postaj GRS. Nesreč je bilo približno toliko kot v zadnjih letih. Smrtnih nesreč je bilo veliko - bistveno več kot je desetletno povprečje. Poglavitna vzroka zanje sta zdrs in padec, ki ju največkrat spremljata še telesna in duševna nepripravljenost. Največ nesreč se zgodi poleti, saj so razmere za obisk gora takrat najugodnejše in je obiskovalcev v njih največ.

Abstract

In 1996, 12034 hours of rescue operations were performed by the Slovenian Mountain Rescue Service with the participation of 455 members from 17 Slovenian mountain rescue stations. The number of accidents followed the trends of recent years. However, the average death toll has increased and is highest in the last ten years. The two most frequent causes of accidents were stone-slips and falls, usually accompanied by lack of physical and mental fitness. There has been a noticeable increase in the number of accidents in summer when, due to extremely favourable conditions, far more visitors are attracted to the mountains.

Analiza nesreč v gorskem in drugem težko dostopnem svetu zajema le nesreče, pri katerih je reševanje opravila GRS od 1. januarja 1996 do 31. decembra 1996. V tem času je bilo 167 akcij in opravljenih 12 034 ur. Glede na osnovno delitev akcij je bilo opravljenih 132 reševalnih, 27 iskalnih in osem poizvedovalnih akcij. Največ jih je bilo leta 1995, kar je le malo manj. V 58 akcijah (35 %) so sodelovali tudi helikopterji Ministrstva za notranje zadeve oziroma Ministrstva za obrambo. Zdravniki reševalci so sodelovali v 64 akcijah (39 %). Število gorskih nesreč v letu 1996 presega desetletno povprečje in za večino postaj tudi obseg reševalnega dela v zadnjih desetih letih.

Po vrsti poškodb lahko udeležence nesreč, ki so potrebovali našo pomoč, razdelimo na: nepoškodovane (65), lažje poškodovane (22), huje poškodovane (58), obolele (9) in umrle (37). Poškodovanci so imeli največkrat poškodbe spodnjih okončin (69), glave (33), zgornjih okončin (17), hrbtenice (11), prsnega koša (10), podhlajenih je bilo sedem ponesrečencev, nekaj pa je bilo poškodovanih po vratu, medenici in trebuhu.

Leta 1996 je bilo približno toliko akcij kot leta 1995, iskanih ljudi pa je bilo skoraj za polovico manj kot leto prej: v skupaj 35 akcijah je bilo pogrešanih le 44 ljudi ali povprečno v vsaki akciji le malo več kot en človek. Iskali smo torej posameznike in ne navez ali skupin ljudi. Ob tem ugotavljamo,

Slika 1. Reševalna akcija na Vrtači (foto: M. Kunšič)

Figure 1. Rescue activities on Vrtača (photo: M. Kunšič)

* Gorska reševalna služba pri Planinski zvezi Slovenije, Dvorakova 9, Ljubljana

Preglednica 1. Primerjava osnovnih podatkov v letih 1995 in 1996**Table 1. Comparative data for 1995 and 1996**

	štev. akcij number of operations	štev. ljudi people involved	štev. poškodovanih injured	število obolelih diseased	število mrtvih deaths	štev. rešev. ur hours	sodeloval helikopter helicopter assisted	sodeloval zdravnik medical attention
1995	173	199	105	8	14	6341	41	65
1996	167	191	80	9	37	12034	58	64

da je vedno pogostejše vzrok za iskalne ali poizvedovalne akcije velika brezbriznost in neresnost, kar je bil tudi povod za izstavitev računa za opravljeno reševalno delo.

bilo pogostejše; potrebovali smo ga pri tretjini akcij. Sodelovanje zdravnikov reševalcev je žal ostalo na ravni iz prejšnjih let. Njihovo sodelovanje na akcijah ni ustrezno, ven-

Slika 2. Prevoz ponesrečenega gozdarja (foto: M. Kunšič)**Figure 2. Transporting an injured forester (photo: M. Kunšič)**

Število reševalnih ur se je leta 1996 izjemno povečalo. Precej je k temu pripomoglo iskanje dveh pogrešanih alpinistov na Vršiču, saj je 210 gorskih reševalcev v treh dneh opravilo več kot 3100 iskalnih ur. Povprečni čas trajanja akcije se je podaljšal skoraj za tretjino. Tudi sodelovanje helikopterja je

dar so tudi možnosti omejene. Stanje se bo lahko izboljšalo le ob sodelovanju upravnih organov (npr., da bo sodelovanje v akciji štel kot del zdravnikovega rednega ali nadurnega dela).

V preglednici 2 so nesreče razvrščene po dejavnostih, s katerimi so se ukvarjali njihovi udeleženci.

Preglednica 2. Pregled nesreč po dejavnostih**Table 2. Accidents according to activities**

dejavnost activity	število nesreč no. of accidents	%	število ljudi no. of persons	%	število iskanj no. of searches	%	število ljudi no. of persons	%
hoja po poti - walking on marked path	62	46	64	46	14	48	14	45
hoja po brezpotju - walking on unmarked path	20	15	16	11	8	28	8	28
alpinizem in alpinistično smučanje alpine climbing and alpine skiing	13	10	17	12	-	-	-	-
turno smučanje - tour skiing	7	5	8	6	-	-	-	-
aktivnosti v zraku - activities in air	13	10	16	11	-	-	-	-
aktivnosti v vodi - activities in water	-	-	-	-	1	3	1	3
kolesarjenje - cycling	1	1	1	1	-	-	-	-
delo - work	8	5	8	6	-	-	-	-
drugo - other	12	10	10	7	6	21	8	28
skupaj - total	136		140		29		31	

Preglednica 3. Vzroki nesreč**Table 3. Causes of accidents**

vzrok nesreče cause of accident	število number
zdrs - stone-slip	48
nepoznavanje terena - unfamiliar route	27
padec - fall	25
telesna neprimernost - inadequate physical fitness	23
neprimerna osebna oprema - unsuitable personal equipment	16
bolezen - illness	13
duševna neprimernost - inadequate mental fitness	9
neprimerna tehnična oprema - unsuitable technical equipment	5
plaz - avalanche	4
alkohol - alcohol	4
odlom - break off	3
padec sotovariša - fall of a fellow climber	1
padajoče kamenje - falling stones	1
strela - lightning	1

Največ nesreč po teh podatkih se zgodi pri hoji po (markiranih) poteh, kar je razumljivo, saj je teh obiskovalcev gora največ. Po številu vpisov gornikov v knjige po kočah (leta 1996 jih je bilo 1 155 767) lahko izračunamo, da se je nesreča primerila približno na 6000 obiskovalcev. Ob upoštevanju, da se je pred leti ena nesreča zgodila na 20 000 obiskovalcev, zbuja podatek skrb.

Nesreče so velikokrat splet več vzrokov, vendar sta že dolga leta poglavitna vzroka zdrs in padec. Največkrat so gorniki tudi telesno in duševno nepripravljeni na turo, ne poznajo terena in imajo pomanjkljivo opremo. V zadnji zimi so se zgodile nesreče tudi v snežnem plazu, zaradi uživanja alkohola in udara strele.

Med ponesrečenimi je 27 % žensk in 73 % moških. Največ nesreč se je zgodilo planincem, starim 30 do 39 let (43), 20 do 29 let (38) ter 40 do 49 let (37).

V narodnostni strukturi ponesrečencev je razumljivo največ Slovencev (112 oziroma 75 %), sledijo Avstrijci (11 oz. 7 %),

Preglednica 4. Kraji nesreč oz. iskanj**Table 4. Places of accidents - searches**

	število nesreč no. of accidents	število iskanj no. of searches	skupaj total	%
Julijske Alpe Julian Alps	81	14	95	56
Kamniško - Savinjske Alpe Kamnik - Savinja Alps	35	9	44	26
Karavanke Karavanke mountains	15	10	25	15
predgorje foothills	5	2	7	4

Nemci (6 oz. 4 %), Italijani (5 oz. 3 %) in drugi. Med iskani in pogrešanimi je največ Slovencev (35 ali 85 %), sledi ta Američana (2 ali 5%) ter po en Avstrijec, Italijan, Nemec in Nizozemec.

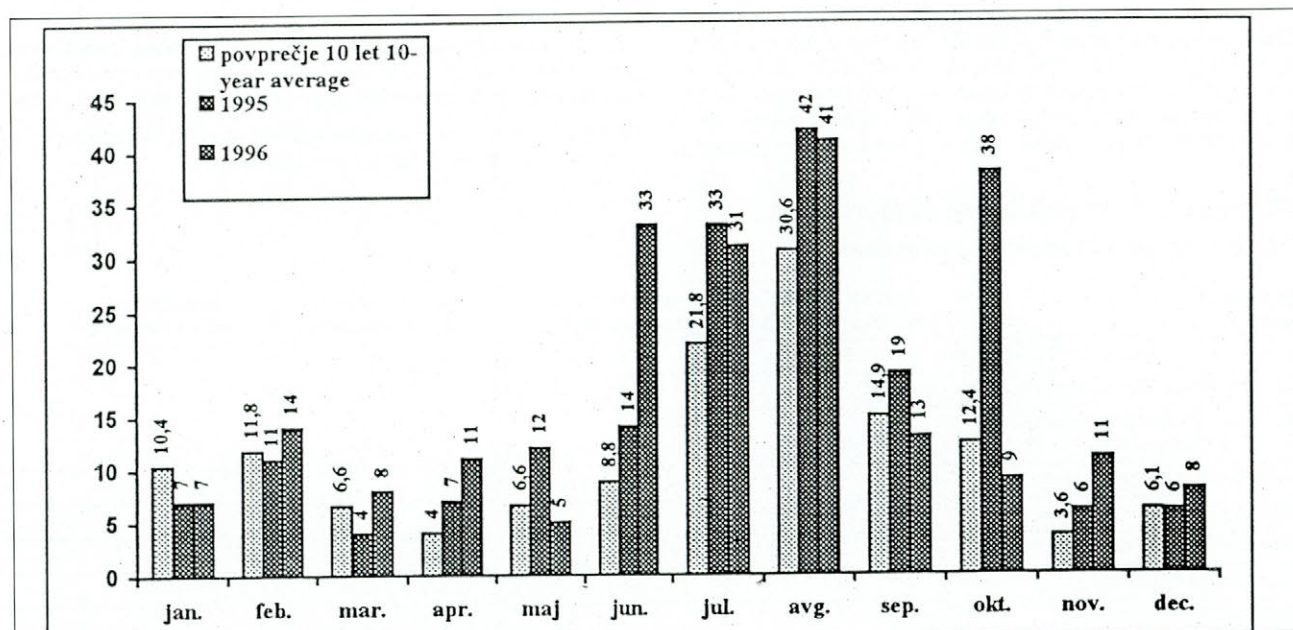
Največ nesreč se je zgodilo v visokogorju na nadmorski višini 1600 do 2000 m (36), na višini 2000 do 2400 m (28) in na višini 800 do 1200 m (19), nad 2400 m pa je bilo osem nesreč.

Nesreče so bile poleti najpogostejše julija (31) in avgusta (41). Pozimi jih je bilo največ februarja (14). Najmanj nesreč je bilo januarja (7), maja (5) in marca ali decembra (po 6).

Najpogostejše so se zgodile konec tedna: v soboto (46) in nedeljo (46); druge dneve jih je bilo po 13 do 16.

Približno 60 % ponesrečenih je članov planinske organizacije. Planinska društva bodo morala storiti več na področju šolanja članov, da bi se zlasti novinci v gorah pridružili organiziranim skupinam. Podpiramo misel o ureditvi zavarovanja za primer reševanja, ki bi ga člani PZS lahko plačali z letno članarino, nečlani pa bi to storili na zavarovalnici.

Po obdelanih podatkih se je ponesrečilo manj planincev, ki za hojo v gore niso posebej usposobljeni, in dvakrat več takih, ki so o nevarnostih v gorah poučeni (alpinisti, gorski reševalci, planinci in gorski vodniki). Skupno število teh ponesrečencev (30) je znak za alarm posebne vrste: vse, ki že imajo znanje in opremo, je potrebno spomniti, da samo to še ne pomeni varnosti, ampak je potrebno postopno nabirati izkušnje, biti pripravljen za zahtevnejše cilje in se na slehernem koraku varno obnašati.

Slika 3. Število udeležencev nesreč po mesecih
Figure 3. Persons involved in accidents per month

Večina v nesreče zajetih gornikov je prepričanih, da dobro vedo, kako se je treba kakovostno pripraviti za pot v gore. Vsaka gorska tura zahteva znanje, nekateri letni časi in vremenske razmere pa zahteve še stopnjujejo. Ugotavljamo, da je pri veliko obiskovalcih gora skrb za svojo varnost na zelo nizki ravni. Žal je k temu treba dodati še zanemarjanje objektivne ocene svojega znanja in sposobnosti za varno dosego cilja in vrnitev v dolino.

Med predstavljenimi podatki ni nesreč na organiziranih smučiščih, kjer so gorski reševalci pomagali smučarjem več kot 340-krat. Poleg tega pa so gorski reševalci na planinskih poteh nudili prvo pomoč 150-krat in tako preprečili marsikatero kasnejšo reševalno akcijo.

Za nesrečo in ponesrečenca leta 1996 je bilo značilno, da se je zgodila na markirani poti v Julijskih Alpah na nadmorski višini nekaj nad 2000 m. Ponesrečenec, Slovenec, je hodil v neorganizirani skupini prijateljev ali znancev, star je bil 30 - 40 let. Zaradi zdrsa si je poškodoval noge, sedem

reševalcev iz gorenjskih oz. primorskih postaj GRS je porabilo nekaj več kot šest ur, da so mu lahko nudili zdravniško oskrbo.

Sklep

Kaže, da svarila malo zaležejo. Planinska in alpinistična šola zajameta veliko premalo ljudi. Očitno je tudi, da se po navodilih ravna le malokdo. Med žrtvami so začetniki, pa tudi izkušeni gorniki, alpinisti, turni smučarji, smučarji alpinisti, reševalci. Nekateri zabredejo v nesrečo, ker ne poznajo nevarnosti oz. se jih ne zavedajo in hočejo na vsak način doseči svoj cilj. Razgledanim nevarnost ni tuja, a jo prezirajo, pogosto pa tudi hote ali nehote prezrejo. Zagovorniki varstva so jim nadležni, njihovih predlogov ne upoštevajo. Vremenskim napovedim praviloma ne verjamejo, sami pa navadno tudi ne znajo ugotoviti dejanskega stanja.

Lepega vremena in sitega trebuha se človek ne naveliča.